

گفت و گو در مجموعه زمستان اخوان ثالث با تاکید بر منطق مکالمه ی باختین

واژگان کلیدی

*میخائیل باختین

*منطق مکالمه

*چند صدایی

*اخوان ثالث

*زمستان

مهتاب صادق نژاد

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه مازندران

چکیده

گفتگو مهمترین رکن ارتباطی انسان هاست. میخائیل باختین صاحب نظریه منطق مکالمه، گفتگو را حاصل تعامل متقابل گوینده و شنونده می داند که در بستر اجتماعی شکل می گیرد. مروری انتقادی بر زندگی و حیات فکری و اندیشه های میخائیل باختین نشان می دهد که شرایط و فضای حاکم در زمان حکومت تک صدا و استبدادی «استالین» تأثیرات به سزایی بر شکل گیری و تبلور اندیشه ها و افکار و آثار او داشتند چنین دیدگاهی در مورد اخوان نیز صادق است؛ اخوان چون باختین در فضای غیر دموکراتیک سکوت و سانسور پهلوی، دموکراتیک ترین سخنان را در اشعار خود نمودار می سازد و فریاد آزادی و آزادی خواهی سر می دهد و به مبارزه با تک صدایی پهلوی می پردازد. اشعار زمستان را می توان طلیعه ی چنین افکاری به شمار آورد. شاعر با استفاده از زبان و بیان سمبلیک اوضاع پرترس و تهدید و خفقان آمیز ایران پس از کودتا را نشان می دهد. عمده ترین شگردهایی که اخوان برای فضا سازی گفت و گو به کار می گیرد عبارتند از: چند صدایی، روایت، بینامتنیت، کاربرد ضمائر من و تو، گزاره های خطابی. این مقاله به تشریح موارد فوق در اشعار دفتر زمستان اخوان می پردازد.